

«Δεν θυμάμαι παρόμοιο επεισόδιο ανθρωπίνης συμφοράς στην Ιστορία»: Αυτή ήταν η φράση που χρησιμοποίησε ο Γενικός Πρόξενος των ΗΠΑ στη Σμύρνη George Horton, για να περιγράψει όσα θηριώδη έβλεπε να εκτυλίσσονται μπροστά του στη Σμύρνη το 1922.

Όσα ακριβώς τιμούμε κι εμείς κάθε χρόνο τέτοια μέρα, εκφράζοντας τη βαθιά μας οδύνη για τα εκατομμύρια των χριστιανών που ξεριζώθηκαν βίαια από τις πατρογονικές τους εστίες κι εκδιώχθηκαν μαζικά σε άγνωστους τόπους με την ταυτότητα του πρόσφυγα. Αλλά και την ειλικρινή μας θλίψη για τα μοναδικά ελληνικά πολιτιστικά μνημεία, σχολεία, ναούς, ιδρύματα και επιχειρήσεις που λεηλατήθηκαν, κήκαν ή ισοπεδώθηκαν σε μια συστηματική προσπάθεια εξόντωσης του ελληνικού στοιχείου από τα χώματα της Μικράς Ασίας.

Ένας ολόκληρος κόσμος ενάμιση εκατομμυρίου Ελλήνων που άνθιζε για αιώνες στην άλλη όχθη του Αιγαίου διαλύθηκε οριστικά με τη Μικρασιατική Καταστροφή. Και αυτό το τραύμα της εθνικής συμφοράς παραμένει ακόμη βαθύ, κι ας έχει περάσει σχεδόν ένας αιώνας.

Όμως, επιτρέψτε μου να βλέπω τη σημερινή μέρα όχι μόνο ως μέρα Μνήμης και Οδύνης για την εθνική εκείνη τραγωδία. Αλλά και ως μέρα περισυλλογής. Που μας παρακινεί να κοιτάξουμε την Ιστορία από μακριά και να πάρουμε εκείνα τα μαθήματα που θα μας κάνουν να αποφύγουμε παρόμοιες συμφορές στο μέλλον.

Και πάνω απ' όλα, ο σεβασμός στην ιστορική αλήθεια και το Διεθνές Δίκαιο. Όσο κι αν εξυπηρετείται ο τουρκικός αναθεωρητισμός και η παραχάραξη της ιστορίας, τα εγκλήματα στη Μικρά Ασία επιβεβαιώνονται από ιστορικές πηγές και αξιόπιστες μαρτυρίες. Οι σφαγές του ελληνικού πληθυσμού στη Δυτική Μικρά Ασία και στον Πόντο ήταν μαζικές- ο Ρακτιβάν, σύμβουλος του Βενιζέλου κατά τη Συνδιάσκεψη της Λωζάνης αποτιμούσε τα θύματα των Ελλήνων σε περίπου 500.000 (μισό εκατομμύριο). Οι πρόσφυγες που εκπατρίστηκαν ξεπερνούσαν το 1,5 εκατομμύριο. Στα Τάγματα Εργασίας, τα Αμελέ Τουμπουρού, οδηγήθηκαν και μαρτύρησαν οι περισσότεροι άνδρες στρατεύσιμης ηλικίας.

Επομένως, όσοι θέλουν να παραχαράξουν την ιστορία και να πουν ότι οι Έλληνες κάνανε δήθεν θηριωδίες στη Μικρά Ασία, θα πρέπει να αναλογιστούν τις δικές τους ιστορικές ευθύνες και να μην προσβάλλουν τη μνήμη όσων μαρτύρησαν στα χώματα αυτά. Όταν αρνούνται το παρελθόν, είμαστε καταδικασμένοι να προσέχουμε περισσότερο στο μέλλον και γι' αυτό πρέπει να αναγνωριστεί αυτή η γενοκτονία ως μέρος της παγκόσμιας ιστορίας για να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Γιατί έτσι μόνο μπορούν να οικοδομηθούν σχέσεις εμπιστοσύνης και καλής γειτονίας εφόσον αυτές εκφράζονται στο σεβασμό της ανθρωπίνης ύπαρξης και βέβαια στο σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου.

Κι όσο κι αν μας πονά η απώλεια των «Χαμένων Πατρίδων», οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι η Μικρασιατική Καταστροφή δεν σηματοδοτεί μόνο το οδυνηρό τέλος της μακραίωνης ελληνικής παρουσίας στις απέναντι ακτές του Αιγαίου. Είναι παράλληλα και η αρχή της παρουσίας των Μικρασιατών στον ελληνικό χώρο. Μιας παρουσίας ανεκτίμητα δημιουργικής, γόνιμης και ωφέλιμης για την Ελλάδα σε πολιτιστικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. *«Γιατί ό,τι χάθηκε στην Μικρασία και*

τὴν Ἀνατολική Θράκη κερδήθηκε στήν ἄλλη ἄκρη τοῦ Αἰγαίου», ἔγραψε και ο Γεώργιος Τενεκίδης.

Γιατί πάνω ἀπ' ὅλα, οἱ πρόσφυγες που ἔφτασαν ἐδῶ, με τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, τὶς ἀξίες και τὸν πολιτισμὸ τους, που ἔφεραν τὴν δικιά τους κουλτούρα, μπόλιασαν τὴν κουλτούρα τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐνδοχώρας και συνδιαμόρφωσαν τὴν νεοελληνική φυσιογνωμία του λαοῦ μας. Εμπλούτισαν τὴ λογοτεχνία, ἀνανέωσαν τὴ θεατρική παραγωγή και ἐπηρέασαν καθοριστικά τὴ μουσική μας. Εἶναι ἑκατοντάδες αὐτοὶ που συνέφεραν σε αὐτὴ τὴν πολιτιστική ἀνέλιξη ἀλλὰ παράλληλα και οικονομικά, οἱ πρόσφυγες ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἦταν ἕνας ἀληθινὸς μοχλὸς ἀνάπτυξης για τὴν ἀποδυναμωμένη ἀπὸ τὶς πολεμικὲς περιπέτειες ἑλληνική οικονομία. Ὅχι μόνο γιατί ἦταν ἀνθρώποι ἐργατικοί, δραστήριοι και πολυμήχανοι, ἀλλὰ και γιατί διέθεταν ἕνα ὑψηλὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο, τὸ διάσημο ἐπιχειρηματικὸ τους πνεῦμα και μια ἀδιαμφισβήτητη ἀξιόσυνη στο ἐμπόριο και τὶς ἐπιστῆμες. Με ὅλα αὐτὰ τὰ ἐφόδια, τόνωσαν τὶς τοπικὲς οικονομίες τῶν περιοχῶν ὅπου ἐγκαταστάθηκαν και κατάφεραν να μετασχηματίσουν τὸ παραδοσιακὸ παραγωγικὸ πρότυπο τῆς ἀγροτικῆς οικονομίας. Ἀποτέλεσαν, τὸν πυρῆνα τῆς νέας ἑλληνικῆς μικροαστικῆς τάξης του μεσοπολέμου.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι σε μια τέτοια ἡμέρα μνήμης θα πρέπει να ἀναλογιστοῦμε και ἄλλες παραμέτρους που οδήγησαν στη Μικρασιατικὴ καταστροφή. Αὐτὴ ἡ ἐθνικὴ τραγωδία δε θα εἶχε συμβεῖ, ἀν δὲν εἶχε προηγηθεῖ ὁ καταστροφικὸς Ἐθνικὸς Διχασμὸς. Αὐτὸς εἶναι που δηλητηρίασε τὸ Ἔθνος μας και οδήγησε τὸ λαὸ μας σε ἱστορικὰ ἀδιέξοδα.

Ἀν ὑπάρχει κάτι που ὅλοι οφείλουμε να θυμόμαστε, εἶναι ὅτι ἡ προκοπὴ στον τόπο μας ἔχει ἔλθει μόνο σε καιροὺς ἐθνικῆς συμφιλίωσης και ὁμοψυχίας. Ἀπὸ τὴν Ἰδρυτικὴ Ἐπανάσταση του 1821 πριν ἀπὸ 200 χρόνια ως τὴν ἱστορικὴ ἔνταξή μας στην Ἐυρωπαϊκὴ Ἐνωση πριν ἀπὸ 40 χρόνια, οἱ ἐπιλογές που στηρίξαμε ὁμόθυμα ως Ἔθνος ἐγίναν καταλύτες ἐξέλιξης και προόδου για τὴ χώρα μας. Ὅσες μας δίχασαν, μας διέλυσαν. Τὰ θαύματα του λαοῦ μας ἐγίναν μόνο ὅταν ἡ πατρίδα μας στάθηκε ὀρθία, ἐνωμένη και συνταγμένη πίσω ἀπὸ κοινὸς στόχους και κοινὰ ὁράματα. Ὅταν μας ἐνέπνευσαν οἱ ἐθνικὲς μας ἀξίες και ὄχι ὅταν μας δίχαζε ὁ λαϊκισμὸς στο ὄνομα μικροπολιτικῶν φιλοδοξιῶν.

Κι ἀν ἐμπεδώσουμε αὐτὸ τὸ μάθημα που μας δίνει ἡ σημερινὴ μαύρη ἐπέτειος, τότε αὐτὴ ἡ ἐθνικὴ συμφορὰ που ἐγίνε πριν ἀπὸ 99 χρόνια, τουλάχιστον θα μας ἔχει κάνει σοφότερους και καλύτερους Ἕλληνες. Γιατί ἡ ἱστορικὴ μνήμη εἶναι χρήσιμη ὄχι μόνο ὅταν μας πονά, ἀλλὰ κι ὅταν μας διδάσκει και μας καθοδηγεῖ.

Ποτέ ξανά, λοιπόν, τέτοιες ἐριδες, ποτέ ξανά τέτοιες συμφορές! Ἀς εἶναι ελαφρὺ τὸ χῶμα ὅλων τῶν θυμάτων αὐτῆς τῆς τραγωδίας κι ἀς εἶναι ζωντανὴ ἡ μνήμη μας ως ἐνδειξη *σεβασμοῦ* στους ἀπογόνους τῶν μικρασιατῶν ἀλλὰ και σε ὅλους ἐμᾶς για να πούμε ὅλοι μαζί ποτέ ξανά σε τέτοια συμφορὰ.

Σας εὐχαριστῶ πολὺ.